

УДК 75.052(477.85)“18/19”:712.25

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2025.4.5>**Дмитренко Наталія Віталіївна,**

доктор філософії,

доцент кафедри образотворчого мистецтва,

заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID: 0000-0002-1223-8935

nata_heavy@ukr.net

ПРОЯВИ СТИЛЮ ШИНУАЗРІ В ОЗДОБЛЕННІ САДОВО-ПАРКОВОГО АНСАМБЛЮ «САМЧИКИ» НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ

Мета статті полягає у ґрунтовному дослідженні садибного комплексу «Самчики» на Хмельниччині як унікальної архітектурної та мистецької пам'ятки кінця XVIII – початку XIX ст. Аналіз зосереджено не лише на історії побутування ансамблю, його культурній ролі у регіоні, але й на детальному аналізі інтер'єрів, декоративних елементів та художніх прийомів, що визначають його своєрідність. Особливий акцент зроблено на виявленні та осмисленні проявів стилю шинуазрі в оздобленнях інтер'єрів, які відображають загальноєвропейську моду на орієнтальні мотиви й водночас демонструють локальне втілення цих естетичних тенденцій. Основна мета дослідження полягає у з'ясуванні, які архітектурні та мистецькі стилі й течії впливали на формування ансамблю «Самчики». У цьому контексті важливим є простеження синтезу класицистичних принципів у плануванні садибного комплексу з бароковими рисами, а також із залученням декоративних елементів стилю шинуазрі, що надавали інтер'єрам вишуканості та екзотичного забарвлення. Розгляд цих впливів дозволяє показати, яким чином європейські стилі – від класицизму та бароко до орієнтальних стилізацій – відобразилися в українському садово-парковому мистецтві та як на прикладі означеної пам'ятки виявляється багатоплановість культурних взаємодій. З-поміж ключових завдань дослідження – з'ясувати історію побутування садиби в ширшому історико-культурному контексті, визначити її місце у розвитку української культури та виявити роль власників у формуванні художнього образу ансамблю. Важливим є також розгляд архітектурних і декоративних особливостей головного палацу, що поєднують європейські стильові традиції з локальними інтерпретаціями. Дослідження спрямоване на характеристику декоративного оздоблення інтер'єрів та розкриття в них орієнтальних мотивів, а також їх паралелей із європейським мистецтвом. Окрему увагу приділено збереженню комплексу й трансформаціям садово-паркового ансамблю у XIX–XX ст., що дозволяє простежити зміни естетичних орієнтирів у різні історичні періоди. Реалізація зазначених завдань уточнює малодосліджені аспекти історії комплексу та підкреслює його значення як пам'ятки, що уособлює взаємопроникнення європейських і українських мистецьких традицій.

Ключові слова: образотворче мистецтво, архітектура, інтер'єр, шинуазрі, японізм, орієнталізм, Україна.

Dmytrenko Nataliia. MANIFESTATIONS OF THE CHINOISERIE STYLE IN THE DECORATION OF THE SAMCHYKY ENSEMBLE IN THE KHMELNYTSKYI REGION

The aim of this article is to conduct a thorough study of the Samchyky estate complex in the Khmelnytskyi region as a unique architectural and artistic monument of the late 18th – early 19th centuries. The analysis focuses not only on the history of the ensemble and its cultural role in the region, but also on a detailed analysis of the interiors, decorative elements, and artistic techniques that define its uniqueness. Particular emphasis is placed on identifying and understanding the manifestations of the chinoiserie style in interior decorations, which convey the pan-European fashion for Oriental motifs and, at the same time, demonstrate the local embodiment of these aesthetic trends. The primary objective of the study is to identify the architectural and artistic styles and trends that influenced the development of the Samchyky ensemble. In this context, it is important to trace the synthesis of classicist principles in the planning of the estate complex with Baroque features, as well as the use of decorative elements of the chinoiserie style, which gave the interiors sophistication and exotic color. Looking at these influences shows how European styles – from classicism and baroque to oriental stylizations –

were manifested in Ukrainian garden and park art and how the multi-layered nature of cultural interactions is revealed in the example of this monument. Among the key objectives of the study are to trace the history of the estate in a broader historical and cultural context, determine its place in the development of Ukrainian culture, and identify the role of the owners in shaping the artistic image of the ensemble. It is also important to consider the architectural and decorative features of the main palace, which combine European stylistic traditions with local interpretations. The study aims to characterize the decorative interior decoration and reveal oriental motifs in it, as well as their parallels with European art. Special attention is paid to the preservation of the complex and the transformations of the garden and park ensemble in the 19th and 20th centuries, which allows us to trace changes in aesthetic guidelines across different historical periods. The implementation of these tasks clarifies the little-studied aspects of the complex's history and emphasizes its significance as a monument that embodies the interpenetration of European and Ukrainian artistic traditions.

Key words: fine arts, architecture, interior, chinoiserie, Japonism, Orientalism, Ukraine.

Вступ. У вітчизняному мистецтвознавстві радянського періоду сходознавчі студії не набули поширення, а дослідження орієнталізму залишалося поза увагою дослідників. Особливо це стосувалося аналізу декоративних стилізацій, пов'язаних із впливами Китаю та Далекого Сходу, які здебільшого не розглядалися у науковій періодиці. У цьому контексті ансамбль у Самчиках на Хмельниччині є показовим прикладом, адже більшість публікацій про цей об'єкт обмежується путівниками, короткими згадками та описами про архітектурну пам'ятку в контексті локальної історії. Лише поодинокі наукові статті зосереджуються на архітектурних особливостях садиби та етапах її будівництва, однак цілісного аналізу мистецького оздоблення досі бракує. Особливо недослідженою лишається тема проявів стилю шинуазрі в інтер'єрах цього садово-паркового комплексу. Брак публікацій з означеної теми засвідчує актуальність звернення до цієї пам'ятки як до унікального прикладу європейської моди на орієнтальні стилізації, адаптовані в українському культурному середовищі.

Матеріали та метод. У дослідженні використано комплексний підхід, що поєднує вивчення наявних публікацій, креслень, безпосередній огляд садово-паркового ансамблю в Самчиках та спілкування з музейними працівниками цього архітектурного комплексу. Методологічною основою стали мистецтвознавчий аналіз, герменевтичний та історико-генетичний методи, а також історико-хронологічний і компаративний підходи. Важливе значення мало застосування соціокультурного та культуротворчого аналізу, що дозволило розкрити багатшаровість впливів

і контекстів у формуванні ансамблю. Таке поєднання методів дало можливість простежити особливості архітектурних і декоративних рішень та виявити прояви стилю шинуазрі в інтер'єрах пам'ятки.

Результати. Державний історико-культурний заповідник «Самчики» на Хмельниччині являє собою палацово-парковий ансамбль, який по праву є винятковою пам'яткою архітектури та виключним зразком вишуканого садово-паркового мистецтва на території Поділля [25, с. 42].

Архітектурно-пейзажний комплекс садиби, розташованої на лівому березі річки Случ, включає низку споруд: мурований палац, в'їзну браму з прибрамною забудовою, господарський корпус, парк, обнесений кам'яним муром, ставок, а також об'єкти початку ХХ ст., серед яких наявний млин. До ансамблю входять графські ворота, старовинний палац роду Хоєцьких (1725 р.), Китайський будинок, флігелі з підвальними приміщеннями та фонтан. Серед збережених елементів – Готична алея з альтанкою й залишки оранжереї [1, с. 2].

Поселення Самчики (раніше відоме як Замчики, до 1545 р.) у різні часи належало князям Острозьким, згодом на короткий період маєток перейшов до Липських, а від початку ХVІІІ ст. – до роду Хоєцьких герба Любіч. Давній палац комплексу, споруджений у 1725 р., було зведено шляхтичем Яном Хоєцьким [14, с. 558–652]. У 1791 р. садибу, яка на той час належала Любомирським, придбав Петро Чечель (1754–1843 рр.), полковник і гайсинський староста, представник роду герба Еліта та онук Казимира-Франциска Хоєцького [17; 18, с. 38–43].

П. Чечель придбав село Самчики разом із кількома навколишніми селами Старокостянтинівського повіту, де розпочав облаштування резиденції. Протягом 1790–1805 рр. він перетворив занедбану садибу на гармонійний архітектурний ансамбль у стилі класицизму [22, с. 269–270]. Старий палац було переоблаштовано під службові приміщення, тоді як для нової резиденції було запрошено висококваліфікованих майстрів – скульпторів, живописців, паркетників, столярів та фахівців садово-паркового мистецтва [2, с. 135–141]. Польський дослідник Роман Афтаназі відзначав, що до формування ансамблю були залучені відомі європейські митці: архітектор Якуб Кубицький (учень Доменіко Мерліні), автор палацу в стилі ампір; ірландський ландшафтний архітектор Діонісій Міклер, який створив парк; та італійський декоратор Жан-Батіст Цагп'яно, що відповідав за оздоблення інтер'єрів [3; 23, с. 67–71].

За ініціативою П. Чечеля комплекс набув вигляду репрезентативної садиби з новим палацом, мальовничим парком і павільйонами. Старий палац Хоецьких, найдавніша кам'яна споруда на території, зберігся. Окрім того, ансамбль доповнювали господарські будівлі, каплиця й костел (рис. 1).

Після смерті Петра Чечеля власність переходить до його сина Яна, а згодом – до онука Якуба. Поразка польського повстання

1863 року, активними учасниками якого були представники роду Чечелів, призвела до втрати ними маєтку. Тогочасний господар Якуб Чечель, будучи безпосереднім учасником повстання, був позбавлений садиби. У 1867 році її конфіскував царський уряд і продав на аукціоні житомирському купцеві Купріяну Ляшкову [10].

У 1870 році володіння переходять до московського дворянина та історика за фахом І. А. Угрімова (1837–1905 рр.). Родина Угрімових підтримувала контакти з багатьма визначними діячами другої половини XIX століття. За понад три десятиліття їхнього господарювання в Самчиках маєток відвідали численні науковці, політичні діячі, юристи, представники мистецьких та культурних кіл.

На початку XX століття, у 1902–1904 роках, садибу придбав видавець М. П. Шестаков (1856–1926 рр.) – голова «Південноросійського товариства заохочення землеробства і промисловості», член правління Всеросійського товариства цукрозаводчиків, директор цукроварень відомого промисловця Терещенка, а також редактор і видавець київських часописів «Господарство» та «Відомості сільського господарства і промисловості». Новий власник суттєво розширив територію маєтку, заклав регулярні ділянки французького парку, звів кам'яну огорожу та здійснив перепланування саду відповідно до модних тенденцій

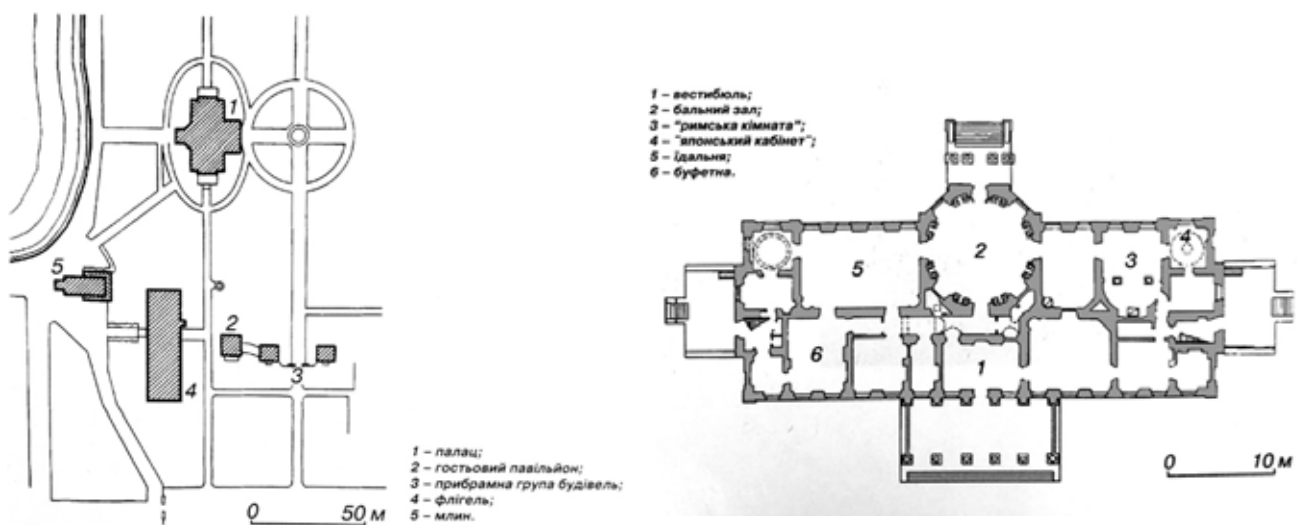

Рис. 1. План палацу та генеральний план садиби Чечелів у Самчиках [3]

французького й англійського садово-паркового мистецтва.

Центральна алея перетиналася під прямим кутом із віссю палацу в центрі колової площі, де в 1904 році було встановлено вишуканий фонтан. В ансамблі з'явилися прямолінійні доріжки, симетричні композиції з понад трьохсот видів рослин, липова алея, відкрита оранжерея «Сад у мурах» та альтанка. На початку ХХ століття М. П. Шестаков також збудував млин, спорудив муровану огорожу парку та запровадив у палаці калориферне опалення. У цей період у Самчиках гостювали відомі діячі громадського та наукового життя, серед яких – А. Коні та літературознавець М. Стороженко (1836–1906 рр.) [21; 4].

Центральною домінантою ансамблю залишався палац, оздоблений білокам'яними колонами портиків та шляхетними інтер'єрами. Розташований у південній частині садиби, він вирізняється стриманим та урочистим стилем ампір. Його характерними рисами є симетрично-осьова композиція, чітке планування приміщень та геометрична виразність форм. Одноповерхова споруда з напівпідвалами має головний фасад із шестиколонним іонічним портиком. У тимпані фронтона вміщено овальну раму з лавровим вінком, увінчану графською короною (у часи Чечелів – родовий герб), а по боках – алегоричні постаті богинь: Деметри-Церери з рогом достатку та плодами і Венери-Афродіти з вінком у піднесеній руці. Стелю портика прикрашає ліпний орнамент із рослинними мотивами та вазами [16, с. 164–166].

Південний фасад, зорієнтований до річки, підкреслено чотириколонним портиком з трикутним фронтоном, декорованим різьбленням на теми військової доблесті – зображенням кіфари, щита, шаблі та фасцій. Його стеля прикрашена великою рельєфною розетою. Через підвищений рельєф парковий фасад виглядає значно вищим, має десять кам'яних сходинок, що ведуть до ставка, а сходи фланковані парапетами зі скульптурами двох левів, які раніше розміщувалися біля в'їзної брами [9, с. 96–112].

Зведений у 1814 році, палац має прямокутний план, одноповерхову структуру

з мансардою та анфіладне розпланування. Він обладнаний двома парадними входами – з боку головного і паркового фасадів, та додатковими входами з торцевих стін. Масивний фронтон головного фасаду насичений скульптурним декором з античною тематикою, виконаним у техніці барельєфу. Прямокутні вікна увінчані трикутними сандриками. Парковий фасад вирізняється гранчастим ризалітом у центрі, доповненим чотириколонним портиком іонічного ордера. Парадні приміщення згруповані навколо круглої центральної зали, яка підкреслює репрезентативний характер споруди (рис. 2).

Інтер'єри палацового комплексу. Житлові приміщення розташовувалися з боку головного фасаду, тоді як анфілада парадних зал простягалася вздовж південного, паркового боку будівлі. Серед них – Кругла Блакитна зала, Зелена (Римська), Велика Червона, а також Китайська кімната, оздоблена орієнтальними розписами, авторство яких і досі лишається невідомим.

Кругла вітальня вирізняється купольним перекриттям блакитного кольору з білими розетками та плетінкою, у центрі плафона зображено небесний простір з хмарами. Декор стін складають гірлянди квітів і плодів, ліпні орли та рослинні фризи. Купол підтримують вісім пар колон коринфського ордера, полірування яких імітує слонову кістку. Загальна колористика інтер'єру вирішена у ніжних блакитно-зелених тонах.

Велика або Червона зала, що розташована праворуч, використовувалася як їдальня. Вона оздоблена ліпниною, яка присвячена міфологічним темам. З протилежного боку знаходиться Зелена вітальня, прикрашена великою стельовою розеткою та гротесковим орнаментом з вазою над дверима. Далі простягається так звана Римська зала з двома гладенькими колонами зі штучного мармуру, що підтримують стелю із фризом і метопами. У метопах зображено рельєфні елементи античного озброєння – щити, шоломи, кольчуги.

У Круглій та Опочивальній залах підлогу було встелено паркетом з різних порід деревини та викладено у вишукані візерунки.

Рис. 2. Садиба Чечелів у Самчиках. Загальний вигляд [7]

Просторова організація приміщень дозволяла плавно переходити із зали до зали та прямувати далі у парк, звідки через дерев'яний міст відкривався вихід до річки. Архітектурне вирішення внутрішніх приміщень гармоніює зі стилістикою класицистичних фасадів. Центральною композиційною домінантою є ротондальний бальний зал з іонічними колонами по периметру, над яким здіймається кесонований дерев'яний купол із плафоном, що зображує небесне склепіння.

Прояви стилю шинуазрі в ансамблі.

На південь від в'їзду в садибу розташовано Китайський будинок, який з'єднано критим переходом із південним прибрамним корпусом. Споруда двоповерхова, на високому цоколі, першопочатково слугувала каплицею. У середині XIX століття її перебудували на павільйон для прийому гостей, поєднавши елементи еклектики: неоготичні стрілчасті вікна та характерні риси «китайської» архітектури, які позначилися на формі даху. У 1904 році будинок було адаптовано під льодовню, що стало свідченням функціональної трансформації архітектурних об'єктів садибного комплексу [13, с. 215].

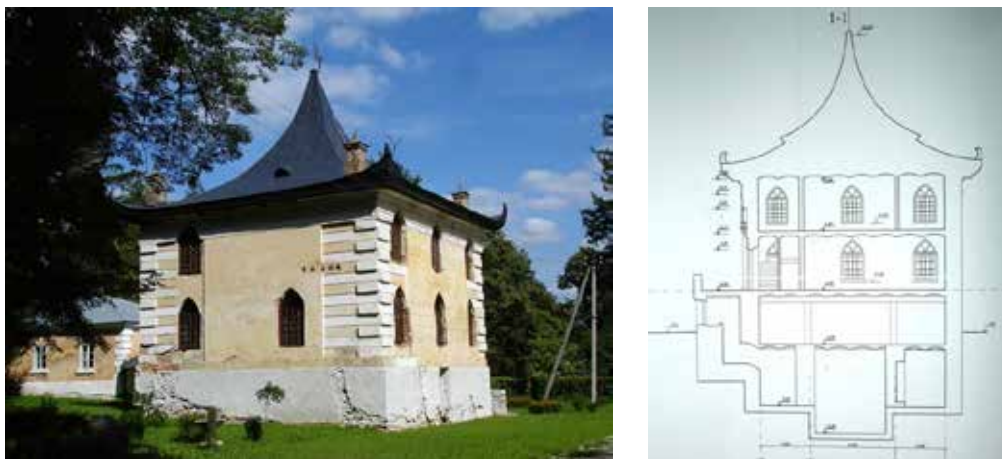
Китайський павільйон у стилі класицизму з дахом-пагодою завершував ансамбль Самчиків, створюючи контраст між класицистичними рисами та декоративною екзотикою шинуазрі. Споруда зведена з цегли, оштукатурена, декорована рустом та пілястрами й пофарбована в біло-жовті тони. Однак високий, гнучкий дах із загнутими догори кутами надає будівлі своєрідного

китайського силуету. На шпилі встановлено флюгер із прорізанним написом «1814» [3; 5, с. 31–39].

Архітектурно-функціональне рішення будинку відображає технології минулого: у центрі льоху влаштована квадратна камера, перекрита підлогою цоколю, через яку засипали лід, заготовлений на річці Случ, а у стінах передбачені ніші для зберігання продуктів. Таким чином, Китайський павільйон демонструє поєднання декоративно-естетичних та практичних аспектів, слугує прикладом адаптації європейських архітектурних тенденцій до місцевих умов і водночас репрезентує екзотичну тематику шинуазрі в ансамблі (рис. 3).

Японська кімната. Особливу цінність у складі інтер'єрів ансамблю становить «японський кабінет», стіни та стеля якого повністю вкриті живописом із японськими сюжетами. Розташована за Римською залогою, ця невелика кутова кімната має чітке функціональне та композиційне розмежування простору: стіни умовно поділені на прямокутні секції, кожна з яких прикрашена живописними мотивами в японському стилі. На панелях чергуються алегоричні сюжети, орнаменти, ієрогліфи та символічні знаки. Фігури самураїв поєднуються з гілками сакури, птахами й хмарами; птаха на гілці сакури зображена в період цвітіння.

Стеля виконана у вигляді увігнутого склепіння, розписаного золотими і насиченими червоними тонами, з декоративними та зооморфними мотивами у вигляді драконів

Рис. 3. Китайський будиночок. Загальний вигляд та креслення споруди. Палацово-парковий ансамбль Самчики. Хмельниччина, Україна. Фото з сайту: <https://surl.li/qiomri>; <https://www.instagram.com/p/Cfvdrw8tXVr/>

серед гілля та квітів. Центральний плафон прикрашено гілкою сакури на небесно-блакитному тлі з птахами. Розписи Японської кімнати в Самчиках є унікальним зразком збережених орієнтальних мотивів в Україні [12, с. 222–228].

Водночас у розписах прослідковуються елементи китайської культури, що свідчить про взаємовплив мистецьких традицій. Назва кімнати пов'язана із зображенням двох самураїв періоду Едо (Токіо до 1867 р.). Оригінальні розписи датуються XIX століттям, проте в радянський період вони частково поновлювалися. Деякі первісні елементи, виконані сусальним золотом, нині покриті бронзовим шаром, залишаючи у первісному вигляді лише купол, який був вкритий оліфою (рис. 4) [15].

Символіка розписів є надзвичайно різноманітною. Хризантеми асоціюються з осінню та спокоєм природи, зелений дракон під куполом символізує весну, а птах на гілці сакури в період цвітіння відповідає давнім японським віруванням: помічавши його вранці, людина могла загадати бажання, яке обов'язково здійсниться (рис. 5).

Метелики, які також наявні в розписах, символізують порятунок життя 24-го імператора Японії, який врятувався завдяки знищенню джмеля. Під куполом кімнати розташовано чотирипалого дракона, оскільки право зображати п'ятипалого дракона в золотому кольорі

Рис. 4. Японська кімната. Загальний вигляд. Палацово-парковий ансамбль Самчики. Хмельниччина, Україна. Фото: Луїза Аляб'єва

мав лише імператор (рис. 6) [24].

Побутування пам'ятки після революції 1917 року та радянський період. Протягом 1918–1971 рр. частина споруд садиби зазнала руйнувань, а парковий ландшафт зазнав істотних змін та спотворень. У період радянської влади маєток використовувався для потреб тресту радгоспів, бібліотеки,

Рис. 5. Розписи стелі. Інтер'єр Японської кімнати. Палацово-парковий ансамбль Самчики. Хмельниччина, Україна. Фото: Луїза Аляб'єва

Рис. 6. Дракон. Інтер'єр Японської кімнати. Палацово-парковий ансамбль Самчики. Хмельниччина, Україна [24]

фельдшерсько-акушерського пункту та клубу [20, с. 45–51; 11, с. 125]. Після 1918 р. садиба в Самчиках змінила кількох власників, а з 1922 р. територію та садибні споруди зайняв місцевий радгосп. Палац зазнав

значних пошкоджень під час Другої світової війни. У 1956 р. будівлю було передано у користування Хмельницької державної сільськогосподарської дослідної станції.

Парку у 1960 р. оголошено пам'яткою садово-паркового мистецтва, а з 1979 р. весь ансамбль здобув статус пам'ятки архітектури та містобудування республіканського, нині – національного значення [8]. 15 серпня 1990 р. рішенням Хмельницького обласного виконавчого комітету на базі палацово-паркового ансамблю «Самчики» було створено «Музей-масток Самчики», як відділ Хмельницького обласного краєзнавчого музею. У 1997 р., відповідно до рішення Кабінету Міністрів України, палацово-парковий ансамбль у Самчиках отримав статус Державного історико-культурного заповідника [19; 7].

Висновки. Садиба в Самчиках та її взаємозв'язок зі світовими культурними тенденціями є надзвичайно важливою для історії українського мистецтвознавства, оскільки комплекс представляє собою один із найвиразніших зразків палацово-паркової архітектури України доби зрілого класицизму, що збереглася до наших днів. Особливу історико-мистецьку цінність становлять інтер'єри палацу, які залишаються автентичними, що дозволяє простежити планувальні та декоративні рішення кінця XVIII – початку XIX століть.

Досліджені в статті окремі елементи ансамблю та розписи інтер'єрів демонструють значний вплив культурних традицій Сходу на європейський контекст, зокрема в Україні, та відкривають перспективи для подальшого вивчення цих процесів у рамках мистецтвознавчих, реставраторських, архітектурних та історичних досліджень. Особливо важливим є комплексне дослідження японської кімнати, яка була поновлена в радянський період і потребує додаткового дослідження реставраторів.

Література:

1. Антонюк Н. Родом з давньої епохи. *Подільські вісті*. 2008. 18 лип., № 93. С. 2.
2. Байдак І. Самчики. *Стежками рідного краю*. К., 2008. С. 135–141.
3. Вечерський В. В. Чечелів садиба в Самчиках. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/Чечелів_садиба_в_Самчиках (дата звернення: 20.05.2025).

4. Державний історико-культурний заповідник “Самчики”. Хмельницька обласна бібліотека для дітей (*odb.km.ua*). URL: https://odb.km.ua/?dep=1&dep_up=439&dep_cur=1016#gsc.tab=0 (дата звернення: 20.05.2025).
5. Дмитренко Н. В. Стиль шинуазрі в контексті культурно-мистецьких традицій Далекого Сходу в європейському просторі. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку (напрям культурологія)*. 2025. Вип. 50, С. 31–39. DOI:10.35619/ucpmk.50.933.
6. Друг О. М., Малаков Д. В. Особняки Києва. Київ, 2004. 832 с.
7. Заповідник Самчики (Садиба Чечеля). *travels.in.ua*. URL: <https://travels.in.ua/uk-UA/object/829/derzhavnyu-istoryko-kulturnyy-zapovidnyk-samchyky-sadyba-chechelya> (дата звернення: 20.05.2025).
8. Іванець Г. Перлина рідного краю. *Майбуття*. 2009. Жовтень.
9. Казімірова Л. Самчиківський парк. *Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва Хмельницької області*. Кам'янець-Подільський, 2006. С. 96–112.
10. Китайський будиночок (Самчики). *Velocian*. URL: <https://velocian.com.ua/sights/8762> (дата звернення: 20.05.2025).
11. Козельський Я. Самчики: диво-перлина. *Хмельниччина справжня: фотокнига*. Хмельницький, 2007. С. 125.
12. Маланюк В. Палацово-парковий ансамбль у Самчиках: історія створення та сучасний стан. *Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці*. 2011. Вип. 18. С. 222–228.
13. Михайлишин О. Палацово-паркові ансамблі Волині 2-ї половини XVIII–XIX століть. Київ : Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури і містобудування. 2000. с. 236.
14. Михайлишин О. Палацово-паркові ансамблі Волині. *Хроніка–2000*. № 41–42. С. 558–652.
15. Ненцінський А. Зберегти? Врятувати! Є в Старокостянтинівському районі унікальна пам'ятка старовини... *Подільські вісті*. 2005. 27 травня.
16. Низовський А. Ю. Самчики. *Сто великих чудес України*. 2007. С. 164–166.
17. Пажимський О. “Садиба Самчики”. *Радянське Поділля*. 1987. 27 вересня.
18. Пажимський О. М. Атрибуція і закладання Самчиківського (садибного) парку. *Садово-паркове мистецтво на межі тисячоліть: Зб. наук. праць*. Кам'янець-Подільський: ОПЮМ, 2001. С. 38–43.
19. Палацово-парковий ансамбль “Самчики”. *discover.ua*. URL: <https://discover.ua/locations/dvorcovo-parkovyy-ansambl-samchiki> (дата звернення: 20.05.2025).
20. Пам'ятники градобудування і архітектури Української РСР: В 4 т. К.: Будівельник, 1986. Т. 4. 375 с.
21. Самчики. Палац Чечеля. *Kolokray*. URL: <https://kolokray.com/services/palatsi/samchiki-dvorets-chechelya/> (дата звернення: 20.05.2025).
22. Тиманович Є. Садиба Чечелів. *Пам'ятки архітектури й містобудування України: Довідник Державного реєстру національного культурного надбання*. Київ: Техніка, 2000. С. 269–270.
23. Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII – початку XX ст.: Бібліографічний довідник. К.: НДІТІАМ, 1999. 477 с.
24. Унікальні Самчики: єдина в Україні японська кімната – чи справді її малював Врубель. *Новини Хмельницького “Є” (ye.ua)*. URL: https://ye.ua/podorozhi/55369_Unikalni_Samchiki_yedina_v_Ukrayini_yaponska_kimnata_chi_spravdi_yiyu_malyivav_Vrubel.html (дата звернення: 20.05.2025).
25. Флентін В. Варто хоча б раз побувати у Самчиках... *Проскурів*. 2008. С. 42.

References:

1. Antoniuk, N. (2008, July 18). Rodom z davn'oi epokhy [Born from an ancient era]. *Podil's'ki visti*, (93), 2. [in Ukrainian].
2. Baidak, I. (2008). *Samchyky [Samchyky]*. In *Stezhkamy ridnoho krayu [On the paths of the native land]* (pp. 135–141). Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian].
3. Vecherskyi, V. V. (n.d.). Checheliv sadiba v Samchykakh [Checheliv estate in Samchyky]. *Velyka ukrainska entsyklopediia*. https://vue.gov.ua/Чечелів_садиба_в_Самчиках (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
4. Derzhavnyi istoryko-kul'turnyi zapovidnyk “Samchyky” [Samchyky State Historical and Cultural Reserve]. (n.d.). *Khmel'nyts'ka oblasna biblioteka dlia ditei (odb.km.ua)*. Retrieved from https://odb.km.ua/?dep=1&dep_up=439&dep_cur=1016#gsc.tab=0 (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
5. Dmytrenko, N. V. (2025). Styl' shynouazri v konteksti kul'turno-mystets'kykh tradytsii Dalekoho Skhodu v yevropeiskomu prostori [The style of chinoiserie in the context of cultural and artistic traditions of the Far East in the European space]. *Ukrains'ka kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku (napriam kulturologiia)*, 50, 31–39. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.933> [in Ukrainian].
6. Druh, O. M., & Malakov, D. V. (2004). *Osobniaky Kyieva [Mansions of Kyiv]*. Kyiv, Ukraine: Kyiv. [in Ukrainian].

7. Zapovidnyk Samchyky (Sadiba Chechelia) [Samchyky Reserve (Chechelia Estate)]. (n.d.). *Travels.in.ua*. Retrieved from <https://travels.in.ua/uk-UA/object/829/derzhavnyy-istoryko-kulturnyy-zapovidnyk-samchyky-sadyba-chechelya> (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
8. Ivanets', H. (2009, October). Perlyna ridnoho krayu [Pearl of the native land]. *Maibuttya*. [in Ukrainian].
9. Kazimirova, L. (2006). Samchykivs'kyi park [Samchyky Park]. In *Parky-pam'iatky sadovo-parkovoho mystetstva Khmel'nyts'koi oblasti [Garden and park monuments of Khmelnytska region]* (pp. 96–112). Kam'ianets'-Podil's'kyi, Ukraine.
10. Kytayskyi budynok (Samchyky) [Chinese House (Samchyky)]. (n.d.). *Velocian*. Retrieved from <https://velocian.com.ua/sights/8762> (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
11. Kozelskyi, Ya. (2007). Samchyky: dyvo-perlyna [Samchyky: A wonder-pearl]. In *Khmel'nychchyna spravzhnia: fotoknyha [Khmelnytska region: Photo book]* (p. 125). Khmel'nyts'kyi, Ukraine. [in Ukrainian].
12. Malaniuk, V. (2011). Palatsovo-parkovi ansambl' u Samchykakh: istoriia stvorennia ta suchasnyi stan [Palace and park ensemble in Samchyky: History of creation and current state]. *Ukrains'ka akademiia mystetstva. Doslidnyts'ki ta naukovo-metodychni pratsi*, 18, 222–228. [in Ukrainian].
13. Mykhailyshyn, O. (2000). *Palatsovo-parkovi ansambl'i Volyni 2-i polovyny XVIII–XIX stolittia [Palace and park ensembles of Volyn in the 2nd half of the 18th–19th centuries]*. Kyiv, Ukraine: NDI of Theory and History of Architecture and Urban Planning. [in Ukrainian].
14. Mykhailyshyn, O. (n.d.). Palatsovo-parkovi ansambl'i Volyni [Palace and park ensembles of Volyn]. *Khronika–2000*, (41–42), 558–652. [in Ukrainian].
15. Nentsins'kyi, A. (2005, May 27). Zberehty? Vriatuvaty! Ye v Starokostiantynivs'komu raioni unikal'na pam'iatka starovyny... [Save? Rescue! There is a unique monument of antiquity in the Starokostiantyniv district...]. *Podil's'ki visti*. [in Ukrainian].
16. Nizovs'kyi, A. Yu. (2007). Samchyky [Samchyky]. In *Sto velykykh chudes Ukrainy [One hundred great wonders of Ukraine]* (pp. 164–166). Kyiv, Ukraine.
17. Pahymyskyi, O. (1987, September 27). “Sadyba Samchyky” [Samchyky Estate]. *Radian's'ke Podillia*. [in Ukrainian].
18. Pahymyskyi, O. M. (2001). Atrybutsiia i zakladannia Samchykivs'koho (sadybnoho) parku [Attribution and establishment of the Samchyky (estate) park]. In *Sadovo-parkove mystetstvo na mezhi tysiacholit: Zb. nauk. prats [Garden and park art at the turn of the millennium: Collection of scientific papers]* (pp. 38–43). Kam'ianets'-Podil's'kyi, Ukraine: OIUM. [in Ukrainian].
19. Palatsovo-parkovi ansambl' “Samchyky” [Samchyky Palace and Park Ensemble]. (n.d.). Retrieved from *Discover.ua*. <https://discover.ua/locations/dvorcovo-parkovyy-ansambl-samchiki> (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
20. Pamiatnyky hradobuduvannia i arkhitektury Ukrain's'koi RSR [Monuments of urban planning and architecture of the Ukrainian SSR]. (1986). Kyiv, Ukraine: Budivelnyk. Vol. 4, 375 pp. [in Ukrainian].
21. Samchyky: Palats Chechelia [Samchyky: Chechelia Palace]. (n.d.). *Kolokray*. Retrieved from <https://kolokray.com/services/palatsi/samchiki-dvorets-chechelya/> (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
22. Tymanovych, Ye. (2000). Sadiba Checheliv [Checheliv Estate]. In *Pamiatky arkhitektury i mistobuduvannia Ukrainy: Dovidnyk Derzhavnoho reiestru natsionalnoho kulturnoho nadbannia [Monuments of architecture and urban planning of Ukraine: Directory of the State Register of National Cultural Heritage]* (pp. 269–270). Kyiv, Ukraine: Tekhnika. [in Ukrainian].
23. Tymofienko, V. (1999). *Zodchi Ukrainy kintsia XVIII – pochatku XX st.: Bibliografichnyi dovidnyk [Architects of Ukraine from the late 18th to early 20th century: Bibliographic directory]*. Kyiv, Ukraine: NDI TIAM.
24. Unikal'ni Samchyky: yedyna v Ukraini yaponska kimnata – chy spravdi ii malyuvav Vrubel' [Unique Samchyky: The only Japanese room in Ukraine – Did Vrubel really paint it?]. (n.d.). *Novyny Khmel'nyts'koho “Ye” (ye.ua)*. Retrieved from https://ye.ua/podorozhi/55369_Unikalni_Samchiki_yedyna_v_Ukrayini_yaponska_kimnata_chi_spravdi_yiyi_malyuvav_Vrubel.html (Accessed May 20, 2025). [in Ukrainian].
25. Flentin, V. (2008). Varto khotia b raz pobuvaty u Samchykakh... [It is worth visiting Samchyky at least once...]. *Proskuriv*, 42. [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 15.08.2025

Прийнято: 29.08.2025

Опубліковано: 10.10.2025